

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СОЦІУМІ»	5
Тема. Весняні клопоти	5
Тема. Праця двірника	7
Тема. Космічна подорож	9
Тема. Ой ти гілко вербова! На тобі зелена обнова	11
Тема. Свято Пасхи недалечко, люди звичай бережуть — розмальовують яєчка, пишні пасочки печуть	13
Тема. Залізничний транспорт	15
Тема. Коса — дівоча коса	17
Тема. У мене здорові зуби	19
Тема. Бережи своє серце!	21
Тема. Навіщо кров людині?	23
Тема. Органи дихання	25
Тема. Країна Чистяково	27
Тема. Чи вміємо ми культурно їсти?	29
Тема. Сам удома	31
Тема. Де козак, там і слава	33
Тема. Мотанка	35
Тема. Мої рідні: бабуся та дідусь	37
Тема. Право дитини на сім'ю	39
Тема. Право дитини на любов	41
Тема. Я хочу бути здоровим та сильним	43
Тема. Я сміливий	45
Тема. Безпека на дорозі	47
Тема. Етична бесіда про щирість та чуйність	49
Тема. І сам не дам, і другому не дам!	51
Тема. Екскурсія до бібліотеки	53
Тема. Українські дівочі прикраси	55
Тема. Українська вечеря	57
Тема. Кожна дитина має право на якісну і корисну їжу	59
Тема. Шкідливий транспорт	61
Тема. Право на медичну допомогу	63
Тема. Навчання світло, а невчення тьма	65
Тема. Наш ігровий майданчик	67
Тема. Ігри дітей на вулиці	69
Тема. Гумові речі	71
Тема. Подорож до художньої галереї	73
Тема. Ознайомлення дітей зі склом	75
ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У ПРИРОДНОМУ ДОВКІЛЛІ»	77
Тема. Ми живемо на планеті Земля	77
Тема. Планетарій	79
Тема. Екологічна подорож до весняного лісу	81

Тема. У нас у гостях — хом'ячок	83
Тема. Допоможемо воді стати чистою	85
Тема. Спостереження за папугою	87
Тема. Подорож до Весни	89
Тема. Первоцвіти	91
Тема. Розглядання квітів на клумбі, висаджування насіння чорнобривців	93
Тема. Лелека — птах мого дитинства	95
Тема. Біла березонька	97
Тема. Екскурсія до весняного парку	99

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У СВІТІ КУЛЬТУРИ» (ЛІТЕРАТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ) . . . 101

Тема. Великий український письменник І. Франко і його твори, читання вірша М. Хоросницької «Перед пам'ятником Франкові»	101
Тема. Читання казки І. Савицької «Де найкраще місце на світі»	103
Тема. Читання вірша Л. Глібова «Веснянка»	105
Тема. Читання вірша Грицька Бойка «Вереди»	107
Тема. Колискові пісня, вивчення вірша М. Підгірянки «Колискова»	109
Тема. Читання поезії М. Познанської «Моїй мамі» та вивчення вірша К. Перелісної «Мамині ручки»	111
Тема. Заучування вірша Т. Шевченка «Зацвіла в долині»	113
Тема. Вивчення вірша Олени Пчілки «Весняні квіти»	115
Тема. Читання оповідання Н. Наркевич «Лесина квітка»	117
Тема. Читання та обговорення твору Р. Завадович «Великдень — милий гість»	119
Тема. Вивчення вірша Л. Полтави «Великодні писанки»	121
Тема. Слухання та обговорення оповідання В. Сухомлинського «Я вирощу внучку, дідусю»	123
Тема. Інсценування в діалоговій формі оповідання В. Сухомлинського «Фіалка і бджілка»	125
Тема. Читання пісень-закличок. Заучування вірша С. Вербиновича «Веснянка»	127
Тема. Читання вірша В. Бондаренко «Повернувся лелека»	129
Тема. Вивчення вірша А. Костецького «Дай, бабусю, поцілую», читання вірша Л. Орач «Бабуся нездужає»	131
Тема. Читання твору М. Погідного-Угорчак «Щаслива зустріч»	133
Тема. Читання словацької народної казки «У Сонечка на гостині»	135
Тема. Читання оповідання В. Сухомлинського «Конвалія в саду»	137
Тема. Читання вірша Н. Забіли «Яблунька»	139
Тема. Читання оповідання В. Сухомлинського «Шпак прилетів»	141

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ» 143

Тема. Політ у космос	143
Тема. Кораблик-мандрівник	145
Тема. Готуємось до Великодня	147
Тема. Допомогаємо Червоній Шапочці	149
Тема. Подорож до весняного лісу	151
Тема. Країна Знань	153
Тема. Півник-братик — мандрівник	155
Тема. Гостюємо у Бабусі-Загадушки	157
Тема. Прямокутник	159
Тема. Усі геометричні фігури я знаю, правильно їх називаю	161

Тема. Білосніжка в гостях у дітей	163
Тема. Прогулянка з м'ячиком	165
Тема. Гроші (основи економічної культури)	167
Тема. Дохід та витрати (основи економічної культури)	169
Тема. Житлово-комунальні послуги (основи економічної культури)	171
Тема. Врятуймо озерце (основи економічної культури)	173

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ» 175

Тема. Зустрічаємо весну	175
Тема. Перелітні птахи	177
Тема. Весняні квіти	179
Тема. Подорож до весняного лісу	181
Тема. Весна прийшла — тепло принесла	183
Тема. Як звірі зустрічають весну	185
Тема. Весняні роботи	187
Тема. Навчаємось граючись	189
Тема. Комахи	191
Тема. Бджола-трудівниця	193
Тема. Буратіно в гостях у дітей	195
Тема. Пригоди біля річки	197
Тема. Народ скаже, як зав'яже	199
Тема. Колобок на новий лад	201
Тема. Деревя навесні	203
Тема. Лікарські рослини нашого краю	205
Тема. Мої бабуся та дідусь	207
Тема. Мої мама і татусь	209
Тема. Будь великий, як верба!	211
Тема. Кульбабка	213
Тема. Липка	215
Тема. Допоможімо лісовим звірятам	217
Тема. Круть та Верть у гостях у дітей	219
Тема. Побудуємо парк для рідних	221
Тема. Метелики	223
Тема. До білочки на День народження	225
Тема. Слова бувають різні	227
Тема. Подорож до зоопарку	229
Тема. Лисичка Аліса в гостях у дітей	231
Тема. Новосілля у ляльки Варвари	233
Тема. Грайлик на гостині у дітей	235
Тема. У веселки сім доріг	237
Тема. Жителі планети Юпітер	239
Тема. Розглядання картини «Кінь з лошам»	241
Тема. На гостину до дідуса Максима	243
Тема. Грамоти вчиться — завжди пригодиться	245

ПЕРЕДМОВА

«Дитина — ніжний паросток, який стане могутнім деревом, а тому потребує до себе особливої уваги», — казав Василь Сухомлинський. Педагоги мають докласти всіх зусиль, щоб допомогти дітям пізнати світ і себе, знайти своє місце в житті.

У цьому посібнику подано заняття, розроблені відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти та завдань чинної програми розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільля». Кількість занять визначено згідно з гранично допустимим навантаженням на дитину у ЗДО різних типів та форм власності (затверджено наказом МОН України від 20.04.2015 р. № 446).

Заняття розроблено відповідно до завдань освітніх ліній «Дитина в соціумі», «Дитина у природному довкіллі», «Дитина у світі культури», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» та «Мовлення дитини».

Пропоновані зразки конспектів занять є матеріалом для творчого використання в роботі педагогів. Вихователі зможуть урізноманітнити свою роботу з вихованцями, змінюючи, комбінуючи, доповнюючи засоби, методи, прийоми, передбачаючи індивідуальну роботу з конкретними дітьми, підготовку до занять.

Під час занять вихователям важливо створювати сприятливі умови, щоби діти були впевнені в тому, що їхні дії не будуть негативно оцінені, а самі вони не матимуть зауважень.

Атмосфера довіри, дружньої прихильності до дітей надасть вихователеві змогу розкрити їхній внутрішній світ, а вихованці навчатися ділитися своїми переживаннями.

У дітей 5-го року життя продовжують формуватися й розвиватися всі види діяльності, зокрема: опанування внутрішніх способів сприймання, довільне запам'ятовування, наочно-образне мислення, що поволі стає міркувальним. Посилюється стійкість уяви, зацікавлення змістом невідомих слів, з'являються способи осмислити значення слів. Триває розвиток моральних почуттів. Формуються естетичні почуття, підвищується здатність емоційно відгукуватися на зміст літературних та музичних творів. Саме в середньому віці починає формуватися вміння усвідомленої постановки мети. Діти цього віку самостійні та ініціативні, що виявляється в самостійному розв'язуванні завдань, які виникають у процесі гри, навчання, у постановці запитань, судженнях.

Складовою педагогічної майстерності є вміння дати дітям послухати, подумати, дослухатись, подивитись й придивитися, відчутти, навчити перемикатися з наочного образу на інформацію про цей образ.

Педагоги, вихователі повинні проявляти максимум винахідливості, уміти дивуватися, радіти, обурюватися разом з дітьми, знаходити привід і спосіб похвалити, підтримати, що допоможе дітям позбутися напруження, виявити причину пригніченості та неспокою, навчитися радіти.

Запропонований методичний посібник не є догмою. Кожен педагог може використовувати його творчо, ураховуючи особисті переваги та особливості розвитку дітей. Видання конкретизує завдання навчання та виховання дітей, передбачаючи поступове ускладнення змісту, форм організації діяльності дітей з урахуванням їхніх досягнень. Адже сучасний педагог має забезпечити дитині умови для формування життєдіяльності, оригінальності та розвитку самосвідомості.

Послідовність проведення занять з дітьми визначає вихователь.

Сподіваємося, що наші напрацювання стануть у пригоді молодим вихователям на перших етапах педагогічної практики, а педагогів-майстрів спонукатимуть до подальших творчих пошуків.

Успіхів вам, однодумці й колеги!

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СОЦІУМІ»

Дата _____

Група _____

Тема. Весняні клопоти

Мета: продовжувати ознайомлювати дітей з професіями та працею жителів сільської місцевості навесні; розвивати спостережливість, зв'язне мовлення; розвивати вміння доводити розпочату справу до кінця, давати оцінку своїм трудовим діям; шанувати свою працю та працю інших; виховувати повагу до сільських трудівників, інтерес до цих професій; виховувати почуття любові до села, її краси, простоти, нероздільного зв'язку з природою, ціннісне ставлення до праці.

Матеріал: мультимедійний екран, тематичні картинки «Садок», «Квітник», «Город», «Поле».

Попередня робота: вивчення слів фізкультхвилинки, бесіди про життя на селі, розповіді дітей з особистого досвіду, розглядання ілюстрацій «Вершечки та корінці», «Що спочатку, що потім», читання творів з книги «Любити працю на рідній землі».

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Я рада нашій новій зустрічі,
Мені з вами цікаво, друзі!
Цікаві ваші відповіді
Із задоволенням слухаю я.
Ми сьогодні будемо спостерігати,
Висновки робити і міркувати.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

— Діти, яка зараз пора року? (*Весна*)

— Якими словами можна сказати про весну? (*Відповіді дітей.*)

» Дидактична гра «Яка весна?»

Правила гри. Вихователь просить дітей описати, якою вони уявляють весну. (*Пахуча, квітуча, гарна, тепла, дощова, сонячна.*)

— Розкажіть, що приносить нам весна. (*Ніжне сонечко, перше тепло, танення снігу, спів пташок, першу зелень, перші квіти, перші врожай...*)

— Мабуть, немає пори, кращої за весну, адже вся природа, і ми разом з нею, радіємо їй.

Вмикає мультимедійний екран, де з'являються весняні пейзажі.

— Весна — це ще й пора напруженої праці.

— Де працюють люди на весні? (*На полі, на городах, у садках*)

— Хто знає, як працюють люди в садках? (*Садівники вже обрізають гілки на деревах і кущах, а дерева необхідно білити в саду.*)

— Для чого білять дерева? (*Для того щоб захистити їх від шкідників, які постійно живуть в землі.*)

— Для чого обрізають фруктові дерева? (*Щоб отримати хороший урожай.*)

— Діти, хто знає, що люди роблять на полях? (*Відповіді дітей.*)

Вихователь вмикає мультимедійний екран, на якому діти бачать, як працюють люди в полі навесні.

» Розповідь вихователя про підготовку ґрунту до посіву

— Спочатку хлібороби готують ґрунт до посіву. Восени спеціальними машинами-розкидачами вносять на поля добрива. Потім тракторами орють землю, перемішуючи добрива з землею, і одночасно боронують — розпушують

землю, щоб не було грудок, та чекають, коли земля прогріється. Адже, якщо маленькі зернятка покласти в холодну землю, то вони загинуть.

І щоби цього не сталося, спеціальна людина — агроном — стежить за тим, коли можна сіяти зерно. Щойно земля на полі прогріється, тоді до трактора чіпляють сівалку, засипають до неї зерно і виїджають в поле висівати зерно рядками.

Йде час, зерна в землі проростають, з'являються перші сходи. Їх зрошують перші дощі, і пестять теплі промені сонця.

» Дидактична гра «Машини-помічники в селі»

Правила гри. Вихователь пропонує назвати дітям машини, які допомагають працівникам у полі. (*Трактор, культиватор, комбайн, машина, сіялка.*)

— А зараз пригадаймо, як працюють ваші батьки на городах. (*Розпушують землю, саджають саджанці...*)

— А чи ви допомагаєте своїм батькам на городі? Покажіть, як ви це робите.

» Фізкультхвилинка

Діти виконують вправи, повторюючи рухи за вихователем.

Тут трава росте висока,
Тут стежинонька вузька.
Вище руки, вище ноги —
Не проста у нас дорога.
А тепер ідемо боком —
Із підскоком, із підскоком.
Походили на носочках,
А тоді на п'ятах.
Випростали добре спини
І звели лопатки.

» Дидактична гра «Сівачі-садівники»

Правила гри. Діти отримують набір картинок, де намальовані «Садок», «Квітник», «Город», «Поле». Вихователь промовляє слова — назви різних рослин (порічки, смородина, морква, чорнобривці, жито, яблуня, буряк, пшениця, кукурудза, слива, абрикоса, матіола, ячмінь, айстра, ріпа, гречка, соняшник, тюльпан), а діти мають швидко показувати табличку відповідно до місця їх висівання.

Наприклад, коли вихователь говорить: «Аґрус», діти у відповідь показують табличку з картиною «Садок».

— А зараз згадаймо прислів'я про працю навесні.

• Весняний день рік годує.

— Як ви розумієте цей вислів? (*Від вчасної та сумлінної весняної праці залежить врожай, що його люди споживають цілий рік.*)

III. ПІДСУМОК

— Про яку працю ми сьогодні розмовляли?

— Що ви нового дізналися на цьому занятті?

— Чи хочете ви допомагати своїм батькам?

Тема. Праця двірника

Дата _____

Група _____

Мета: ознайомити дітей із працею двірника, який працює в дитячому садку; пояснити, у чому полягає важливість праці двірника; описати працю двірника та розповісти про його робочий інвентар; розвивати мовлення, дрібну і загальну моторику дітей, пізнавальний інтерес і кругозір дітей; вміння працювати колективно; виховувати спостережливість, прищеплювати інтерес до праці дорослих, виховувати бажання допомогти двірнику, розвивати бажання підтримувати чистоту і порядок на своїй ділянці.

Матеріал: картинки із зображенням різних трудових дій та ілюстрації інструментів для праці.

Попередня робота: вивчення слів фізкультхвилинки, спостереження за працею двірника на прогулянках, допомога у прибиранні майданчика, читання віршів про працю.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Спинки розправляйтесь,
Ручки піднімайтесь,
Нумо до роботи
Дружно всі взялись!

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Вихователь пропонує дітям описати весняні запахи.

— Діти, а тепер уявіть, що ви відчуваєте запах весни. Чим пахне весна? *(Теплим повітрям, запахом торішньої трави, першоцвітами, листям.)*

— З чим до нас прийшла весна? *(З теплим сонечком, з яскравими квітами, зі співучими птахами.)*

— А ще весна принесла нові турботи: у саду, на городі, на подвір'ї.

Вихователь показує дітям картинки.

— Розгляньте картинки. Які важливі весняні справи зображені на них? *(Білення дерев, їх обкопування, висаджування квітів на подвір'ї дитячого садка; робота в саду та на городі.)*

— Я загадаю вам загадку про одну цікаву професію.

Він воює з падолистом,
Щоб було охайно й чисто...
Рано-вранці — «вжик» та «вжик»
Підмітає двір... *(двірник).*

— Як звати нашого двірника?

— А чим цінна праця двірника?

— Згадаймо, що робив він взимку? *(Взимку він розчищав доріжки від снігу, посипав піском, щоб вони були неслизькі. Ще він чистив від льоду сходинки в наш дитячий садок.)*

— А чим він відкидає сніг з доріжок? *(Великою лопатою)*

— А куди сніг відкидав? *(Під кущики та дерева)*

— Для чого він це робить? *(Щоб корінцям було тепліше.)*

— А що робить навесні наш двірник? *(Гребе сміття з майданчика, перекопує грядки.)*

— Діти, ось послухайте віршик про працю двірника.

Про двірника розкажу вам, малята:
Є в нього, друзі, мітла і лопата.
Ми на світанку спимо, а двірник
Ще до зорі прокидатися звик.

Першим стрічає він сонце у місті.
Двір наш і вулиця — глянь, які чисті!
Будеш на вулиці, біля будинку —
Знаю: не кинеш ти навіть смітинку!

М. Познанська

» Фізкультхвилинка

Діти виконують вправи, повторюючи рухи за вихователем.

Навесні часу не гаю —
Ось шпаківню приладнаю.
В цій шпаківні залюбки
Хай оселяться шпаки.
*(Потягування з підняттям на носочки
і випрямленням рук угору.)*

Квіти сіяти умію, їх на клумбі я посаю,
Хай скоріш вони ростуть,
Барви та красу несуть!
(Нахили тулуба вниз із торканням пальцями підлоги.)

Сміттячко в дворі збираю,
Ось як вміло присідаю.
Стане дуже чистим двір,
Стане затишним, повір!
*(Присідання з виконанням долонями хапальних рухів
біля підлоги.)*

Потрудився я завзято,
Зараз би відпочивати,
Та на місці не сиджу,
Чистим двором пробіжу!
(Легкий біг на місці на носочках.)

Працю інших я ціную,
Прибраним подвір'ям йду я,
Я крокую доскочу,
Не пустую, не смічу!
(Перехід на крок.)

» Дидактична гра «Що потрібно двірникові»

Правила гри. Діти вибирають на картинках необхідні матеріали для двірника. *(Граблі, лійка, лінійка, відро, крейда, лопата, віник, візок, гоїдалка, шланг, зошит...)*

Вихователь наголошує, що у двірника в усі пори року дуже багато роботи, що його працю треба цінувати.

— Діти, завдяки праці двірника на території нашого дитячого садочку завжди чисто і красиво. На перший погляд, здається, що робота двірника не зовсім складна, але це не так. Насправді потрібно встати вранці рано, поки всі ще сплять, і до початку робочого дня підмести доріжки, а взимку очистити їх від снігу. Поки ми в групі, потрібно навести лад на ділянці. Треба мати багато сил, щоб працювати цілий день.

— Як ми повинні допомагати двірникові? *(Не смітити на території садочка, допомагати прибрати свій майданчик.)*

III. ПІДСУМОК

- Із чиею працею ми сьогодні ознайомилися?
- Чи хочете надалі допомагати нашому двірнику прибрати ділянку?
- А тепер я пропоную вийти та допомогти двірнику прибрати майданчик.

Тема. Космічна подорож

Дата _____

Група _____

Мета: формувати елементарні уявлення про космос та про космонавтів; допомагати емоційно реагувати на красу та різноманітність небесної сфери; розширити кругозір дітей; розвивати пам'ять, увагу, прагнення довідатися нове; виховувати повагу до людей, які розкривають загадки Всесвіту, до професії космонавта.

Матеріал: мультимедійний екран, відеозапис, картинки для гри, макет ракети, олівці та папір.

Попередня робота: вивчення слів фізкультхвилинки, розглядання портретів космонавтів: Ю. Гагаріна, В. Терешкової, С. Савицької, О. Леонова та інших, бесіда про космос, розглядання ілюстрації з видами космосу.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Щось не хочеться сидіти,
Треба трохи відпочити.
Руки вгору, руки вниз,
Руки в боки, руки так,
Руки вгору, як вітряк.
Вище руки підніміть
І спокійно опустіть.
Плесніть, діти, кілька раз.
За роботу, все гаразд!

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

— Діти, чи хочете ви рушити в космічну подорож?

— А на чому ми можемо подорожувати? Для цього ви повинні відгадати загадку.

Пливе, хоча й не в морі,
Довкола сяють зорі,
Вона ж до них несеться.
Вгадайте, як зветься? (*Ракета*)

» Творча гра «Космічна подорож»

Вихователь разом із дітьми влаштовується на килимку й починає «подорожувати».

— Швидше сідайте до ракети, пристебніться, починаємо політ.

Вмикається мультимедійний екран, і діти починають милуватися зоряним небом. Вихователь читає вірш.

Посміхаються зорі в далекій імлі
І блакитні, і жовті, й червоні!
Не злічити тих зір! І великі, й малі!
І у кожної промінь в долоні!
Надгарячі — блакитним вогнем мерехтять,
Випромінюють срібло гарячі.
Теплі зорі ліхтариком жовтим горять,
А холодні — червоної вдачі.

Н. Карпенко

» Дидактична гра «На що схоже небо?»

Правила гри. Вихователь пропонує дітям описати небо: яке воно? (*Оксамитове, діамантове, різнокольорове, вогняне, гарне, яскраве.*)

— Зоряний світ надзвичайно різноманітний. Вони здаються маленькими блискучими цяточками, тому що розташовані на величезній відстані від Землі. Насправді ж зорі — це великі розпечені газові кулі, схожі на Сонце.

У чудернацьких обрисах скупчень зір людям вбачалися фігури тварин або міфічних героїв, і тому виникали легенди й казки про те, як вони потрапили на небо.

Вихователь показує дітям сузір'я Великої та Малої Ведмедиці, Геркулеса, Єдинорога, Скорпіона.

— Бездонна глибина неба завжди приваблювала людей. З давніх-давен відомі сміливці, що мріяли відірватися від Землі і полетіти високо-високо. Минуло багато часу, поки люди навчилися будувати літальні апарати. І першими полетіли в них не люди, а тварини.

— А чи знаєте ви, яка тварина першою полетіла до космосу?

— Спочатку це були щури, а потім собаки. Погляньте на цю картинку. (Показує.) Їх звали Білка і Стрілка. Усі вони витримали незвичайні умови польоту і повернулися на Землю здоровими й неушкодженими.

» Дидактична гра «Знайди тварин, які полетіли до космосу?»

Правила гри. Вихователь пропонує дітям роздивитися картинки (собаки, коти, пацюки, миші, черепахи, мавпи, равлики...) і вибрати ті з них, на яких зображені тварини, що насправді побували в космосі.

— Що треба людині, щоб полетіти до космосу? (*Космонавт повинен вчитися, тренуватися бути розумною, освіченою, сміливою, а найголовніше, він повинен бути сильним і здоровим.*)

— А хто першим з людей побував у космосі? (*Космонавт Юрій Гагарін.*)

— Коли здійснив Ю. Гагарін перший політ? (*12 квітня 1961 року*)

— Злітний майданчик, з якого стартують космічні кораблі, називається комодром. З нього Ю. Гагарін рушив у космос на ракеті «Восток». Відтоді щороку 12 квітня ми відзначаємо день космонавтики — свято космонавтів і всіх, хто допомагає їм успішно літати в космос. Поміж космонавтів були й жінки. Першою полетіла у космос Валентина Терешкова. А ще, діти, відома жінка-космонавт, яка двічі літала в космос, — це Світлана Савицька.

» Дидактична гра «Підбери одяг для космонавта»

Правила гри. Вихователь показує картинки з одягом (шолом, скафандр, спеціальне взуття, комбінезон, джинси, футболка, костюм), а діти мають вибрати, що підійде для космонавта.

» Фізкультхвилинка «Ракета»

Діти виконують вправи, повторюючи рухи за вихователем.

Ми в ракету дружно сіли (*Імітація.*)

І у космос полетіли. (*Махи руками.*)

Повз малі планети й зорі (*Стрибки з обертанням руками.*)

Летимо, як метеори. (*Біг на місці.*)

Обігнали ми комету — (*Стрибки на місці.*)

Повернулись на планету! (*Повернення на місце.*)

Вихователь пропонує вийти з ракети.

— Ось ми і вдома. Чи сподобалося вам подорожувати у космос?

— А зараз пропоную виконати цікаве завдання.

» Дидактична гра «З'єднай крапки»

Правила гри. Діти з'єднують крапки по контуру та дивляться, що у них з'явилося — чи то одна з красивих планет, чи то зоряне небо, ракета, а може, величезне сонце або місяць.

III. ПІДСУМОК

— Діти де ми з вами сьогодні побували? (*У космосі*)

— На якій планеті ви хотіли б побувати?

Тема. Ой ти гілко вербова! На тобі зелена обнова

Дата _____

Група _____

Мета: ознайомити дітей з історією свята Вербна недвля; уточнити знання про дерево вербу; розвивати пам'ять, допитливість, заохочувати малят відтворювати свої враження від почутого та побаченого у творчих роботах; виховувати любов та повагу до України та почуття поваги до українських традицій.

Матеріал: вербові котики, ілюстрації до свята Вербної неділі, заготовки для вербового букету: ваза, гілочки верби, квіточки та стрічки, свічечка.

Попередня робота: вивчення народної гри «Вербич», відгадування загадок, бесіда з дітьми про Вербну неділю, розглядування ілюстрацій.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Доброго ранку, сонце привітне!
Доброго ранку, небо блакитне!
Доброго ранку, у небі пташки!
Доброго ранку, маленькі дубки!
Я вас вітаю, люблю, пізнаю,
Бо живемо ми в одному краю.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Вихователь пропонує дітям відгадати загадку.

Я дерево-символ.
Зі мною в руках
Великдень стрічають
У наших краях. (*Верба*)

- Діти, подивіться уважно: у нас у групі теж стоять гілочки верби.
- А як у народі ще називають цю гілочку? (*Вербова*)
- Подивіться, що це в мене у руках? (*Вербові котики*)
- О якій порі року можна побачити вербові котики? (*Навесні*)
- Чому вербові бруньки, що розкрилися, називають котиками? (*Тому, що вони пухнасті*)
- Коли ще навколо біліють сніги, але вже трохи потеплішало, на вербі з'являються білі ніжні, пухнасті котики — то цвіте верба.

На вербі, на гіллі
Білі-білі котики.
Доторкнуться лагідно
Лоскотливим дотиком.
Доторкнуться котики
Білі, невеличкі,
До руки, до ротика
До моєї щічки.

Н. Забіла

- Я хочу вам розповісти легенду про вербу.

» Розповідь вихователя

У матері-вдови було троє синів. Вони дуже любили маму. Росли вони добрими, роботящими, приносили радість усім людям. Та от напали на рідну землю вороги. Прийшов до матерів старший:

- Благословіть, мамо, за свій край боротися.

Стиснулося в мами серця, але благословила. Потім прийшов середній. І його мусила благословити. А коли попросив благословення найменший, не витримала:

- Не пуцу! — скрикнула. — Один ти у мене залишився!

— А земля у нас теж одна. Хто ж її захистить, як не я?

Ще більше зацеміло у матері серце, але провела у дорогу і найменшого сина. А сама щодня виходила на берег річки, синочків рідних виглядала.

Поверталися їхні друзі, схиляли перед матір'ю голови, приносили їй невтішні звістки: загинули всі її сини героями. Довго плакала-ридала мама над річкою, не хотіла в хату без дітей вертатися. А на ранок побачили люди на березі вербу, що невтішно додолу схилила свої віти. Отак на світі з'явилася плакуча верба.

— Діти, а які ви знаєте повір'я про вербу? (*Верба приносить сімейне життя; вербовими прутками легенько били діток, щоб росли здоровими; коли виганяли худобу вперше на пасовище, теж вдаряли освяченою вербою, щоб уберегти від усяких напастей.*)

— Освячені гілочки верби ставлять вдома перед іконами. Через рік ними обмітають всі кути в домі і обов'язково спалюють. А на їх місце ставлять свіжі гілочки, які мають оберігати будинок і домочадців від хвороб і бід.

— За тиждень до Пасхи всі люди відзначають одне з головних свят — Вербну неділю. За біблійним сюжетом, у цей день Ісус, Син Божий, в'їхав у ворота міста Єрусалима на віслику. Його урочисто зустрічали містяни й кидали під ноги пальмові гілки — символ миру і спокою. У нас не ростуть пальми, тому замість пальмових гілок ми використовуємо гілочки іншої рослини.

ВЕРБНА НЕДІЛЯ

Тоненьким прутиком
З вербовим котиком
Себе вітаємо
Легеньким дотиком...
Радісну вістку

Собі говоримо,
Що день великий
Не поза горами,
Що вже за тиждень
Буде Великдень.

М. Хоросницька

— А ви знаєте, що гілочки верби не просто дарували? У народі існує звичай легенько бити одне одного гілочками верби, примовляючи при цьому:

Верба, верба, верба хлест,
Верба хлест б'є до сліз.
Верба синя б'є не сильно,
Верба красна б'є напрасно,
Верба біла б'є за діло.
Верба хлест б'є до сліз.

» Народна гра «Вербич»

Правила гри. Дитина з гілкою верби стоїть посеред групи. Діти співають:

Вербич, вербич, весну поклич.
І ми з тобою, побий нас вербою.

Потім усі повертаються спинами. «Вербич» легенько торкається вербою кожного, приказуючи:

Не я б'ю — верба б'є.
За тиждень Великдень,
Весна принесе золотого ключа,
А ви шукайте вербича.

«Вербич» кладе гілочку на підлогу, і, хто перший візьме, той стає «вербичем». (Повторити два рази.)

Вихователь пропонує дітям виконати творче завдання — скласти разом вербний букет з котиків.

III. ПІДСУМОК

- Чи сподобалося вам заняття?
- Що вам було цікавим?

Тема. Свято Пасхи недалечко, люди звичай бережуть — розмальовують яєчка, пишні пасочки печуть

Дата _____

Група _____

Мета: дати уявлення та знання дітям про давнє, величне християнське свято Великдень і традиції його святкування; розширити та поглибити знання дітей про Великодні свята (обереги, символи); виховувати уважність, доброту, доброзичливість та повагу до традицій свого народу, любов до рідного краю.

Матеріал: великодній кошик, крапанки, писанки, паска, рушник, вербові гілочки.

Попередня робота: розглядання ілюстрацій, присвячених святу Великодня, кошик з Пасхою та крапанками і писанками, шапки для гри.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Від серця до серця лунають вітання:
— Прийміть найщиріші мої побажання!
Щоб були щасливі, щоб були веселі,
Щоб сміхом наповнилась наша оселя.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

— Діти, подивіться, до нас у групу зазирнуло сонечко, воно посміхається до вас.

» **Дидактична вправа «Сонечко схоже на...»**

Правила гри. Вихователь роздає дітям сонячні промінчики і просить їх сказати, на що схоже сонечко.

Діти несуть промінчики до сонечка і кажуть, на що воно схоже.

- Сонечко тепле, як... (*вогник*).
- Сонечко гарне, як... (*яєчко*).
- Сонечко жовте, як... (*кульбабка*).
- Сонечко кругле, як... (*м'ячик*).
- Сонечко рум'яне, як... (*колобок*).
- Сонечко ласкаве, як... (*мама, бабуся*).

— Усі ми з появою нашого сонечка чекаємо весну. Хоч вона приносить із собою безліч турбот і роботи, ми радіємо першим весняним дням і з нетерпінням очікуємо свят.

— Діти, які весняні свята ви знаєте? (*Відповіді дітей.*)

— Так, одне із найголовніших свят весни — Великдень. До цього свята готуються заздалегідь. Тож про те, як святкують Великдень в Україні, ми дізнаємось на сьогоднішньому занятті.

Радісний надходить день,
Дзвонять дзвони: дзень-дзелень,
Понад міста, понад села
надійшла весна весела.
Ясне сонце над селом,
Наче писанка зійшло —
Вибігайте з хати, діти!
Як сьогодні не радіти?
Вийдем-вийдем на горбок,
Заспіваєм гагілок,
Що весна вже воскресла,
Нам Великдень принесла.

Р. Завадович

— Чуєте? До нас у гості спішить тітка Катерина.

До групи заходить тітка Катерина, яка принесла дітям великодній кошик. Вона вітається з дітьми і просить всіх сісти біля неї на лавах.

— Весь народ урочисто готувався до Святого дня. Багато добрих звичаїв з ним пов'язано. В Україні здавна існував чудовий звичай розмальовувати писанки до свята Великодня. Розмальовані писанки разом із великодніми пасками клали в кошики й несли до церкви святити, після чого їх дарували одне одному із побажаннями добра й любові. Розгляньте їх.

Вихователь читає вірша.

Сяду я тихенько,
Розпишу яєчко:
Сонечко вшаную,
Квітку намалюю,
Та на щастя людям
Потім подарую.

— Як ви гадаєте, про що йдеться у вірші? (*Відповіді дітей.*)

— Правильно, про писанку — розфарбоване й розмальоване візерунками яйце. Жодний Великдень не обходиться без писанки. Ще в давнину люди шанували писанку. Для наших пращурів вона була символом зародження життя, символом сонця, тепла і вічності. Певно, тому і розписували цей оберег жінки — головні берегині родинного вогнища: мами, бабусі, дівчата. Дотепер вважають, що писанка приносить щастя. Тому крашанками та писанками обмінюються, дарують їх рідним та друзям. Ось і тітка Катерина принесла вам писанки і хоче показати, які на них є візерунки.

Тітка Катерина (*показує писанки*). Орнамент на писанці буває різний: рослинний, тваринний, геометричний.

А ще лежить у мене в кошику паска — головний хліб свята. Форма паски по всій Україні однакова: це круглий хліб, спечений із пшеничного борошна на молоці, яйцях, з маслом та цукром. Її дуже люблять їсти діти.

» Гра «Знайди крашанку»

Правила гри. Тітка Катерина розкладає на столі принесені яйця і накриває їх шапками. На столі також лежать шапки, під якими нічого немає. Потім шапками водять по столу. Діти повертаються до столу спинами і не бачать, де лежать крашанки. Якщо дитина, відгадає, під якою шапкою крашанка, то забирає її собі. Гра продовжується до тих пір, поки всі крашанки не розберуть. Хто більш вдалий, у того буде найбільше крашанок.

Тітка Катерина хвалить дітей та спішить додому.

III. ПІДСУМОК

- Про яке свято ми сьогодні розмовляли? (*Великдень*)
- Хто до нас приходив на заняття? (*Тітка Катерина*)
- Що вона вам принесла? (*Великодній кошик*)
- Як ви з батьками відзначаєте це свято?

Тема. Залізничний транспорт

Дата _____

Група _____

Мета: ознайомити дітей з різними видами залізничного транспорту; розкрити особливості праці людей залізничного транспорту, старанне й відповідальне ставлення до своїх обов'язків; розвивати кмітливість, спостережливість; виховувати повагу до працівників залізничного транспорту.

Матеріал: картинки сучасного і старовинного транспорту, картинки наземного, повітряного і водного транспорту, картинки із зображенням представників різних професій (пілот, стюардеса, капітан, моряки, кок, машиніст, провідниця), роздавальні картки із зображенням різних видів транспорту, карта, лялька котик Мурчик.

Попередня робота: розгляд предметних і сюжетних картинок за темою «Залізничний транспорт», розфарбовування картинок-розмальовок із зображенням транспортних засобів, бесіда про залізничний транспорт, вивчення слів фізкультхвилинки, відгадування загадок.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Доброго ранку — нині, щодня!
Хай не псується годинник на вежі.
Хай буде все на землі, як належить:
Сонце — як сонце, літо — як літо,
Дощик — як дощик, діти — як діти.
Кожному дому ми щастя бажаєм.

Маку — цвітіння, житу — врожаю,
Небові — миру, голубу — неба.
Кожній дитині — всього, що треба.
Хай усміхаються діти щодня.
Доброго ранку!
Доброго дня!

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

У гості до дітей приходить котик Мурчик, він вітається з дітьми.

- Діти, допоможіть мені. Я хочу поїхати в гості до свого друга, який живе в селі. Але як потрапити туди, я не знаю.
— Допоможемо Мурчику?
— А який транспорт ви знаєте? (*Літак, машина, автобус, поїзд, корабель*)

» Дидактична гра «Розклади картинки»

Правила гри. Діти розкладають картинки, розділяючи їх на повітряний, водяний, дорожний транспорт.

— Отже, транспорт служить для пересування по землі, воді, у повітрі і навіть під землею. Залежно від цього його поділяють на такі види: наземний, підземний, водний, повітряний.

— Діти, наш Мурчик, хоче пограти з вами в гру.

» Дидактична гра «Виправ помилку»

Правила гри. Мурчик зачитує фрази, а діти виправляють помилку, якої припустився котик Мурчик.

- Потяг пливе по морю, тому що він морський транспорт.
- Корабель мчить в повітрі, тому що він повітряний транспорт.
- Літак їде по рейках, тому що він залізничний транспорт.
- Таксі перевозить каміння, тому що це вантажний транспорт.
- Вантажівка перевозить людей, тому що це пасажирський транспорт.
- Будинок літаків називають порт.
- Кораблі зупиняються в аеропорту.
- Водії працюють на кораблях.

— Діти, ким ви хочете бути, коли виростете? (*Відповіді дітей.*)

— А котик Мурчик хоче бути машиністом.

» **Дидактична гра «Хто чим керує?»**

Правила гри. Вихователь пропонує дітям завершити фрази.

- Літаком керує... (*пілот, льотчик*).
- Автобусом — ... (*водій*).
- Кораблем — ... (*капітан*).
- Машиною — ... (*водій*).
- Поїздом — ... (*машиніст*).
- Тролейбус — ... (*водій*).
- Вертольотом — ... (*пілот*).
- Електропоїздом — ... (*машиніст*).

» **Дидактична гра «Що зайве?»**

Правила гри. Вихователь пропонує дітям встановити, яка професія в кожному рядку є зайвою.

- Стюардеса, капітан, пілот.
- Капітан, кок, моряки, стюардеса.
- Машиніст, провідниця, моряк.
- Пілот, водій, капітан, машиніст лікар.
— Діти, відгадайте загадки.

Пасажирський чи товарний,
Металевий він і гарний.
Все ховає у вагонах
І стає лиш на перонах. (*Потяг*)

Ухопився за дріт, покотився у світ,
Повіз близняток цілий десяток.
(*Електровоз*)

» **Дидактична гра «Що є у поїзда?»**

Правила гри. Вихователь пропонує дітям роздивитися картинку з поїздом і назвати частини цього транспортного засобу. (*Вагончики, віконця, тамбур, двері, колеса*)

— Як ви вважаєте, що вміє робити паровозик? (*Пихкати, гудіти, везти вагони, кататися по рейках, пускати дим з труби, говорити, дивитися, слухати, запам'ятовувати все цікаве, що він побачив на своєму шляху.*)

— Поїзд — це залізничний транспорт. Для того щоб поїзд рушив у путь, потрібна спеціальна дорога. Чи знаєте ви, як називається дорога, якою їде потяг? (*Показує картинку залізниці*) Так, правильно, це залізниця.

— Але щоб сісти на поїзд, потрібно придбати квитки. Скажіть, а хто продає квитки? (*Касир*)

Вихователь показує дітям карту.

— Погляньте на цю карту. Це наша групова кімната. На карті позначений маршрут, яким мусить їхати поїзд. Кожен поїзд йде точно за своїм маршрутом і не сходить з нього. Якщо кожен поїзд поїде, як йому захочеться, то напевно зіткнеться з іншим потягом. Повторіть і запам'ятайте це слово — «*маршрут*».

» **Фізкультхвилинка**

Діти виконують вправи, повторюючи рухи за вихователем.

Раз! Два! Всі присіли.
Потім вгору підлетіли.
Три! Чотири! Нахилились,
Із струмочка гарно вмились.
П'ять! Шість! Всі веселі,

Крутимось на каруселі.
Сім! Вісім! В поїзд сіли,
Ніжками затупотіли.
Дев'ять! Десять! Відпочили
І за парти дружно сіли.

Котик Мурчик прощається з дітьми й каже, що він поїде до свого друга поїздом.

III. ПІДСУМОК

- Про який транспорт ми сьогодні розмовляли?
- Чи цікавим було це заняття?
- Яке завдання було легким?
- Яке завдання було цікавим?

Тема. Коса — дівоча коса

Дата _____

Група _____

Мета: стимулювати інтерес у дітей до обрядів та звичаїв українського народу; зміцнювати духовний зв'язок між дітьми та дорослими у нерозривності поколінь у сімейному колі; виховувати пошану до дівчини, жінки — берегині роду; відроджувати звичаї нашого народу та виховувати інтерес до історичного минулого, формувати почуття любові до своїх батьків, свого народу.

Матеріал: лялька Любава, фотографії.

Попередня робота: бесіда про українські обряди і традиції, які залишили нам у спадщину мудрі предки, читання віршів, відгадування загадок, вивчення слів фізкультхвилинки.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Любі діти! Добрий день!
Зичу праці і пісень.
А ще, друзі, всім бажаю
Сил, натхнення на весь день!

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

— Діти, я дуже рада вас бачити сьогодні, адже наше заняття буде незвичайним, до нас прийшла героїня мультфільму Любава. Вона хоче вам загадати загадку:

- Не сіють, не саджають — самі виростають. (*Волосся*)

— Правильно, це волосся!

— А з чим можна порівняти волосся? (*Із золотом, листопадом, воронячим крилом, шовком, молоком...*)

— Наша Любава хоче з вами познайомитися.

Вихователь пропонує дітям по черзі назвати свою стат' та ім'я. Діти промовляють: «Я — хлопчик, мене звати...», «Я — дівчинка, мене звати...».

— У нашій групі є міні-виставка з фотографіями дітей. Покажімо нашій Любаві фотографії.

Діти розглядають міні-виставку, упізнають себе, показують, де вони. Дивлячись на своє фото, кожна дитина розповідає про себе.

» Дидактична гра «Пізнай, хто це?»

Правила гри. Вихователь ставить запитання, а діти мають упізнати, кого це стосується.

— У кого чорне довге волосся?

— У кого руде та курчаве волосся?

— У кого біленька довга косичка? І т. ін.

— Діти, подивіться, яка гарна наша Любава, яка довга у неї коса. Напевно, даремно кажуть: «Коса — дівоча краса». Сьогодні ми з вами поговоримо про красу дівочої коси.

Коса завжди була гордістю дівчини, втіленням її краси та честі. Зараз, на жаль, у багатьох коротке волосся. І дуже часто дівчата, які вирішили розпрощатися зі своїми косами, чують слова: «Не риж косу, вона така гарна!»

» Дидактична гра «Назви казкову героїню»

Правила гри. Вихователь пропонує назвати героїнь казок, у яких було довге волосся. (*Олена Прекрасна, русалка, Варвара-краса, Попелюшка, Василина Премудра, Рапунцель, Мальвіна, царівна Анфіса.*)

» Розповідь вихователя про косу

— Здавна в Україні існував непорушний звичай: умившись вранці, дівчина мусила перш за все розчесати та заплести косу. Якщо ж вона сідала до столу або бралася до роботи з нерозчесаним волоссям, то про неї казали люди: «У неї на голові сорока гніздо вила», або «У неї в косах сім чортів кублилося». Тому дівчат змалку привчали доглядати за волоссям, щоб воно росло швидше і було красивим. А для цього існувало безліч рецептів: як мити, чим зміцнювати волосся, чим полоскати, щоб воно мало приємний запах

— Діти, а як ви вдома доглядає за своїм волоссям? (*Відповіді дітей.*)

Вихователь пропонує подивитися на картинки з дівчатами, у яких різні коси.

— А чи знаєте ви, діти, коли в старі часи заплітала мама перший раз кіску? Заплітали дівчинці кіску перший раз також у визначений звичаєм час. Зазвичай це робили тоді, коли їй виповнювалось 5 років. Святкове заплітання кіс здійснювала хрещена мати. Коси заплітали віночком, вплітали в них святкові білі стрічки, а зверху чіпляли віночок з білих квітів.

» Фізкультхвилинка

Діти виконують вправи, повторюючи рухи за вихователем.

Хлопчики й дівчатка!
Колони підрівняйте
Й розминку-веселинку
Зі мною починайте.
Раз — підняти руки вгору,
Два нагнутися додолу.
Три, чотири — прямо стати.
Будем знову починати.
Руки в боки, руки так,
Руки вгору, як вітряк.
Вище руки підніміть
І голівки потрясіть.
Нахил вліво — раз, два, три
Нахил вправо — раз, два, три.
Нахилились, розігнулись.
Навкруг себе повернулись.
Раз присядьте.
Два присядьте.
І за парти тихо сядьте.

— Любава, наші діти знають приказки і прислів'я про косу. Зараз вони нам їх розкажуть.

Очікувані відповіді

- Дівчина з косою, як трава з рососою.
- Нема коси — нема краси.
- Дівка без коси — що кінь без гриви.
- Коса — дівоча краса.
- Не вари борщу, поки не заплете.

— Сьогодні ми зробили спробу повернути до життя ще один із призабутих звичаїв нашого народу — вшанування дівочої коси.

Любава на згадку дарить дівчаткам різнокольорові стрічки.

III. ПІДСУМОК

— Хто до нас на заняття приходив?

— Про що ми з вами розмовляли?

— Як ви будете дбати про своє волосся?